

vo izdavanje započeo je 1734. u Budimu fra Stjepan Vilov, na čiji se rad nastavio fra Emerik Pavić 1747.-80., te fra Marijan Lanosović 1778.-86. No, osim slučaja kada su Pavić i Lanosović istodobno (1778.-80.) uređivali dva kalendara, usporedo su izašla još dva franjevačka kalendara: fra Emerik Pavić je 1740. dovršio i objavio višegodišnji kalendar fra Nikole Kesića, koji je objavljen kao dodatak u Kesićevome lekcionaru *Epistole i Evangijela priko sviju nedilja i blagi dneva svetih godišnji*, a fra Đuro Rapić je objavio *Kolendar* za 1743. i 1744., kojega je nastavio uređivati fra Jerolim Lipovčić 1745.-55. Ovi se samostalni kalendari često skupno nazivaju Ilirskim ili Iliričkim kalendarom, od kojih je sačuvano samo nekoliko godišta: *Kalendar ili uregjeno prikazanje nediljah i svetkovinah* za 1766., *Kalendar iliti uregjenje godissnje nediljah, svetkovinah, misednog prominjenja* za 1769., *Kalendar slovinski* za 1778., *Svetodanik illity kalendar illyricski* za 1781. te *Novi i stari misecnik illity kalendar illyricski*, 1785., a sačuvan je i višegodišnji Kesićev kalendar. Osim ovih, u Osijeku su kalendar tiskali odvjetnik Ivan Matković za 1792. i fra Aleksandar Tomiković za godine 1793.-1817. (*Novi i stari svetodanik iliti kalendar ilirički*) te svećenik Adam Filipović Heldentalski od 1822. do 1867. ili 1871. (*Novi i stari svetodanik* poslije *Novi i stari kalendar slavonski* (1843.-48. – *i bosanski*)), dok su ih u Budimu izdavali požeški odvjetnik tada cenzor u Budimu Antun Nagy 1813.-23. (*Novi i stari kalendar ilirički*) te jezikoslovac iz Broda Ignjat Alojzije Brlić 1836.-55., a nakon njegove smrti još dvije godine njegov sin Andrija Torkvat (*Novouredeni ilirski* /1845. – *naški*, 1846. – *hrvatsko*

slavonskil kalendar iliti Svetodanik). U Budimu je još tiskan i *Obchenski ilirski kalendar* za 1837. No, s druge strane, još je važnije što je prešućeno da najvažniji kalendar iz preporodnoga razdoblja, onaj kojega je 1884. pokrenuo svećenik Pajo Kujundžić, zapravo izlazi do danas: od 1919. do 1941. pod naslovom *Subotička Danica kalendar Bunjevaca i Šokača* (samo za 1919. kao *Subotička Danica ili bunjevačko-šokački kalendar*), a poslije Drugoga svjetskog rata kao *Subotička Danica*, koja je dva puta kratkotrajno obnavljana (1945. i 1946. te 1971. i 1972.), a od 1984. izlazi neprekidno (od 1995. kao *Subotička Danica (nova)*) do 2010. kada je ponovno pod nazivom *Subotička Danica*).

Drugim riječima, šteta je što je bibliografska obrada preporodnih bunjevačkih kalendara istrgnuta iz povijesnoga konteksta, umjesto da se promatra kao dio duge kalendarske tradicije podunavskih Hrvata, čime je otvorena mogućnost da se vrijedno bibliografsko djelo stavi u politikantske okvire dokazivanja navodne bunjevačke samosvojnosti.

Slaven Bačić

Jasna Melvinger, *O Iliji Okrugiću Srijemcu*, NIU „Hrvatska riječ“, Subotica, 2011., 166 str.

Knjiga predstavlja skup autoričinih radova nastalih kao rezultat višegodišnjeg proučavanja i promišljanja rada i djela Ilije Okrugića. Riječ je o radovima koji su dosad bili objavljeni u ponešto drukčijoj redakciji različitih zbornika i stručnih časopisa. Ovako, pak, sabrani pouzdano su dobra referentna točka za možebitna buduća istraživanja Okru-

gićeve pisane ostavštine. Budući da je autorica dosad priredila četiri knjige o Okrugiću – *Glasinke* (Subotica, 2007.), *Tri povijesne drame* (Subotica, 2007.), *Šaljive poeme* (Subotica, 2010.) i *Hunjkava komedija* (Subotica, 2011.), s pravom ju možemo smatrati vrsnom poznavateljicom Srijemčeva autorskog opusa.

Književnik, glazbenik, putopisac, župnik, te prvi svećenik kojega je zaređio biskup Josip Juraj Strossmayer, Ilija Okrugić Srijemac (Srijemski Karlovci, 12. svibnja 1827. – Petrovaradin, 30. svibnja 1897.) ostavio je za sobom bogat književni opus. Usprkos toj činjenici danas je (iako su se neki od njegovih stihova toliko „odomaćili“ da ih se smatra narodnim, kao npr. *Za jedan časak radosti*, *Milkina kuća na kraju*, *Srijem, lijepo je živjeti u njem* i sl.) gotovo zaboravljen u hrvatskoj znanosti o književnosti i na, kako tvrdi Mirko Tomasović, historiografskoj i na interpretativnoj razini. Dvanaest radova prezentiranih u Melvingeričinoj knjizi s različitih aspekata daju čitatelju uvide u piščev književni rad, ali i život te nude, donekle, zaokruženu sliku cjelokupnoga njegovog djela.

U prvom dijelu pod naslovom „Okrugićevi Soneti“ (str. 5-22) autorica govori o zbirci pjesama *Glasinke srčanice* (zbirka se sastoji od 4 ciklusa: *Srčanice zlosrećnice*, *Srčanice novoživke*, *Samrtnice-ujenčаницe*, *Samrtnice rastančice*), koju je Okrugić za života objavio anonimno. Iako ne odišu posebnom iznimnošću niti originalnošću, Okrugićevi soneti ni ne odudaraju od onih Preradovića, Radičevića, Prešerna i drugih mu suvremenika. I u sonetima, kao što kasnije pokazuje u dramama, uočavaju se i utjecaji europskih pjesnika od kojih autorica opimjeruje upravo utjecaj Baudelairea.

Snažan je i utjecaj narodne poezije, tako da bi današnja publika možda Srijemčeve sonete ocijenila pomalo naivnim. No, nikako mu se ne smije zanemariti „određeno mjesto u evoluciji hrvatske ljubavne lirike u XIX. stoljeću (...) jer obilježuje jednu od njezinih znakovitih tendencija vezanih za europski romantizam“ (Tomasović). Melvinger ukazuje i na poveznice Srijemca i drugih romantičara njegova vremena naglašavajući uključenost u suvremene mu književne tokove: „Čini se da srčanice nisu samo, baš, ljubavne pjesme, ni samo rodoljubne, ni samo pjesme o ljubavi prema zavičaju, ni samo pjesme o prijateljstvu, ni samo pjesme o svjetskome bolu i svjetskome otrovu. (...) Razložno je pod srčanicama podrazumijevati sve pjesme ispjevane upravo u znaku osjećajnosti srca koja je i obilježila europski romantizam. Nema pjesnika toga razdoblja u čijim stihovima ne bi bio zapodjenut i koji razgovor s vlastitim srcem“ (str. 8).

Odjeljak „Šaljive poeme“ (str. 23-39), inače riječ je lirici prvi put objav-

ljenoj u knjizi Ilija Okrugić Srijemac *Šaljive poeme*, 2010. godine, pokazuju kako autorica dobro poznaje ne samo književna djela nego i Srijemčev bogat društveni život. Pet šaljivih poema *Bucanijada*, *Varošijada*, *Varadinijada*, *Pantina družina* i *Na Ilijin rođendan* „međusobno korespondiraju, zrcaleći u većoj ili manjoj mjeri, ili tek pokojim realističnim detaljem, životnu zbilju s nekadašnjeg biskupskog dvora u Đakovu (...)“ (str. 23).

Bucanijada je „tugovanka za nastradalim Tordinčevim psom Buckom“ (str. 24) ali i više od toga „parodija pogrebne pjesme, kojom se razotkrivaju, ne pseće, nego ljudske mane i slabosti“ (str. 24). Stihovima *Bucanijade* Okrugić je htio ponajviše, kako objašnjava Melvinger, oraspoložiti biskupova suradnika Jurja Tordinca koji mu je uz Matu Topalovića i Stjepana Marjanovića, kao mladom piscu, bio uzorom. I opet, uzori se mogu potražiti u stranoj (Goethe *Lisac Reineke*) ali i domaćoj književnosti (S. S. Kranjčević *Gospodskom Kastoru*). *Varadinijada* je napisana s namjerom da bude imendanski dar Jurju Tordincu, no ipak u njoj ne izostaje lascivnosti (a da erotika nije Okrugiću strana unatoč svećeničkom pozivu kojeg je odabrao, Melvinger napominje da je u svoju povijesnu dramu *Varadinka Mara* umetnuo erotsku pučku pjesmu). U *Varošijadi* se „spretno poigrava samoironijskim rakursom gledanja na svog glavnog protagonista“ (str. 27). *Na Ilijin rođendan* gozbeno je pjesma, dok je *Pantina družina* šaljivo svjedočanstvo o izvedbi Okrugićeve drame *Saćurica i šubara*. Melvinger naglašava da je Okrugić i u ovom dijelu svojega književnog stvaralaštva nepravedno izostavljen iz korpusa hrvatske književ-

nosti iako njegove šaljive poeme „vitalno korespondiraju i sa suvremenim, žanrovski im bližim književnim ostvarenjima“ (str. 38). Napominje da ni u *Antologiji hrvatskog humora* iz 1975. godine Okrugić nije zastupljen. „Šaljivci poput Petra Petrovića Pecije (...), Ise Velikanovića (...) u spomenutu su antologiju, ne bez razloga, uvršteni, a njihov znameniti prethodnik, rodonačelnik hrvatske humoristične književnosti u Srijemu, Ilija Okrugić, (...) nije“ (str. 39).

Slijedi zatim odjeljak „Tri povijesne drame“ (str. 41-63). Upoznajući nas s formom (deseterac) i sadržajem (ljubavne priče u prizmi protuturskih borbi uz niz tipičnih romantičarskih motiva) triju povijesnih drama (*Miroslava ili borba ljubavi pri opsadi otoka Kandije* iz 1852., *Varadinka Mara* iz 1887. i *Dojčin Petar, varadinski ban* iz 1891.) od kojih ni jedna nije tiskana za Okrugićeva života, a samo je *Varadinka Mara* postavljena na kazališnoj sceni (1899.), autorica zaključuje kako Srijemac ni po čemu ne zaostaje za svojim uzorima koje autorica nalazi u njemačkoj književnosti, ali i u djelima ilirskih dramatičara koje Srijemac slijedi tematski. Sve su mu drame duboko u duhu ilirizma kako po motivici: ljubav poturice prema kršćanki, protuturske bitke, ratovanja Hrvata i drugih Slavena za interese tuđe vlasti; tako i po programskim tezama koje se daju iščitati iz podteksta (tako je npr. *Mara Varadinka* po ocu Hrvatica a po majci Srpkinja). Napominje i značaj koji je Srijemac pridavao jeziku te su mu ne samo likovi jezično okarakterizirani nego je u svoje drame, posebice *Varadinku Maru* umetnuo čitav niz pučkih lirskih pjesama različitih žanrova. „Budući da su pojedine zabilježene onako kako ih je autor još

mogao čuti u Srijemu, ta njegova pučka pjesmarica, po svemu sudeći, ima i kulturnopovijesnu vrijednost“ (str. 58). Iako, kako kaže, u nekim dijelovima nepotrebno usporavaju dramsku radnju, češće su „spretno iskorištene, ne samo pri etnokulturalnom i sociokulturalnom karakteriziranju ambijenta i likova, već i dramaturški, pri motiviranju, čak i ključnih zbivanja na kazališnoj sceni“ (str. 58). Možda je najveći značaj njegovih povijesnih drama upravo u tome što ocrtavaju preporodne ideje a i iščitivane u tom kodu mogle bi pobuditi interes i današnjih čitatelja koji bi, dakako, tom pitanju pristupili iz drukčije perspektive, a u svjetlu društveno-političkih promjena kraja XX. stoljeća. Tako da, iako priče o „srbsko-hrvatskom“ narodu nesretno podijeljenom na „tri vjere tako aktualne u hrvatskom društvenopolitičkom i književnom životu druge polovine XIX. stoljeća, dakako, odavno nisu, u svim svojim aspektima održive“ (str. 54). Ne treba zaboraviti da ih je autor zastupao „sa suosjećajem za povijesnu patnju naroda, s iskrenim rodoljubljem i čovjekoljubljem, pa imaju barem vjerodostojnost književnog svjedočenja o življenju uvjetovanom nacionalnim i vjerskim podjelama, a na prostorima izloženim, ne, samo, turskim osvajanjima“ (str. 54).

O najpoznatijim se Okrugićevim dramama *Saćurica i šubarica*, *Grabancijaš ili batine i ženidba*, *Piščeva kubura ili slava prostog naroda* (iako u uvodu spominje i dramu *Šokica*, nije posve jasno smatra li i nju dramom na koju je utjecao bidermajerski teatar) govori u odjeljku „Okrugićev bidermajerski teatar“ (str. 65-72). One se, navodi Melvinger, dovode u vezu s piscem pučkih igrokaza

u hrvatskoj književnosti Josipom Freudenreichom, sljedbenikom bečkog pučkog teatra. Iako ne poriče utjecaj, čak donosi i detalje o tome da je Okrugić poznao Freudenreichova djela, čak napisao i prigodnu pjesmu povodom gostovanja Freudenreichova kazališnog društva, autorica skreće pozornost na činjenicu da je u spomenutim dramama od ne mala značaja utjecaj drugih europskih tendencija napose molijerovskog bidermajerskog teatra. Uz nešto manje primjera iz teksta drame, autorica navodi neka Srijemčeva očitovanja iz kojih se vidi kako mu je Molièreov rad bio poznat te se poziva na njega opravdavajući (nepravедno) ocjenu *Saćurice i šubarice* kao „prostačke lakrdije“ te je tako „podsjetio svoje kritičare da ni u francuskim vodviljima, ni u Molièreovim komedijama ne manjka scene iz života prostoga puka“ (str. 65). Kako ističe Melvinger, Srijemac „(...) nije dopustio da u svom književnom stvaralaštvu bude sputavan sociokulturalnim stereotipima svoga vremena“ (str. 70) te kako je „za njegova života šest njegovih dramskih djela predstavljeno gledateljstvu (...)“ te ga je „razložno smatrati doajenom hrvatske dramske književnosti u Srijemu, dakako, uz uvažavanje činjenice da svojim dosegom uvelike nadmašuje regionalne okvire“ (str. 72).

„Dramska naracija u igrokazu *Šokica*“ (str. 73-81) govori o *Šokici*, jednom od djela koje je objavljeno za piščeva života, a u odnosu na ostala njegova dramska djela ovo je doživjelo najbolju percepciju. Žanrovski, autorica ovu dramu određuje kao pučki igrokaz a po didaktičkoj i programatskoj usmjerenosti kao dramu s tezom. Ističe kako je *Šokica* drama u kojoj se u dramskoj književ-

nosti XIX. stoljeća po prvi put pojavlju-
je „uvijek delikatna tema međuljudskih
odnosa Hrvata i Srba u vjerski i nacio-
nalno mješovitim sredinama“ (str. 74).
Autorica nas detaljno upoznaje s likovi-
ma i dramskom radnjom (imena liko-
va „na dramaturški funkcionalan način
karakteriziraju likove“ (str. 74); mjesto
radnje je Slavonija; tekst je prožet fra-
zemima i stihovima (narodnim i onim
pjesnikovima); poslovicama a sve to u di-
daktičke svrhe) a sve to katkada, zaklju-
čuje, ne ostavlja prostora psihološkoj
karakterizaciji likova.

Osvrće se i na jezične osobitosti
teksta posebice u likova čiji je govor što-
kavsko ikavski posavskog tipa (refleks
jata, specifične fonetičke pojave, mor-
fološke osobitosti itd. koje je Okrugić
umio prepoznati i unijeti u svoje dje-
lo). O značaju jezika Melvinger piše i u
odjeljku „Regionalna jezična obilježja u
Okrugićevo književnom djelu“ (str. 157-
164). Kako je *Šokica* jedino Okrugiće-
vo dramsko djelo koje se i danas izvodi
(2008. je bila na repertoaru HNK Osi-
jek), bilo bi zanimljivo vidjeti osvrt na
današnju izvedbu ali i percepciju drame
no, na žalost, ona ovdje izostaje.

Slijedi zatim odjeljak „Hunjkava
komedija“ (str. 83-93). Ova komedi-
ja, u kojoj su protagonistice već starije
djevojke Evelina i Klara koje, osim što
odbijaju prosee, i pretjeruju u svojem
kaćiperstvu, ponovno pokazuje kako
je Okrugić poznao suvremenu mu
književnu scenu te Melvinger ukazu-
je na sličnost s likovima Molièreovih i
Sterijinih drama ili recimo s Melanijom
iz Sremčeva romana *Pop Ćira i pop Spi-
ra*. Iako komedija tematizira francusku
modu, „snobizam provincijskih gospo-
đica i njihovu čežnju za nedostupnijim

im uzorima“ (str. 86), danas se pamti
ponajviše po podoknici *Laku noć Mil-
ko*. I ovdje se autorica osvrće na jezične
aspekte rukopisa te ukazuje na zanimlji-
vost da, iako se sporadično u rukopisnoj
ostavštini Srijemčevoj moglo naći poko-
je „rogato e“, ipak se Srijemac u odno-
su na ortografiju refleksa jata pridržavao
načela Bogoslava Šuleka (u dugim slo-
govima pisao je *ie* a u kratkima *je*). Mel-
vinger se na kraju pita ima li ovo djelo
(skoro 150 godina staro) što podariti
suvremenom kazalištu te zaključuje da
bi „moglo oživjeti i ponešto od starin-
skog seoskog šarma (...) kao i glazbeni
ugodač uvijek rado slušane starogradske
pjesme“ (str. 93). U odnosu na dramu
XIX. stoljeća, svakako su važni biderma-
jerski valeri „inspirirani bogatom regio-
nalnom kulturnom tradicijom, upravo
građanske Slavonije“ (str. 93).

Melvinger zatim u knjizi govori o
boravku Okrugića u Zemunu („Okru-
gić i Zemun“ (str. 95-106)). Iako je u
Zemunu proveo relativno kratko raz-
doblje (1857.–1858.) te je upravo zbog
kratkoće to razdoblje često neopravda-
no zanemarivano od strane povjesničara
književnosti, Melvinger ukazuje na niz
djela nastalih upravo tada, a detaljnije
se osvrće na jedno od njih, na spjev *Pos-
sestrimstvo*. U odjeljku „Nikola Iločki
kao Okrugićev književni lik“ (str. 107-
118), uz niz detalja kako historiograf-
skih tako i onih koji se mogu iščitati iz
Okrugićevih djela, autorica pojašnjava i
ukazuje na prijateljstvo Okrugića i iloč-
kih franjevaca, otkuda i potječe inspira-
cija Nikolom Iločkim te primjećuje da
„nisu baš svi Okrugićevi atributi Nikoli
Iločkome, a ni sva njegova pjesnička tu-
mačenja u suglasju s povijesnim činje-
nicama (...)“ (str. 112). Ilok je u Okru-

gića našao mjesto ne samo u privatnoj prepisci nego i u brojnim djelima, od pjesme *Fruškoj gori* do drame *Dojčin Petar*. Govoreći o *Dojčinu Petru* ponovno ukazuje na Okrugićevo poznavanje razdoblja vladavine Matije Korvina kao i pouzdanje u povijesne podatke djela Franje Carla Palme *Notitia Rerum Hungaricarum*, što djeluje pomalo redundantno s obzirom da smo podatke već dobili u ranijem poglavlju u kojemu govori o tri povijesne drame među kojima je, dakako i drama *Dojčin Petar*.

U uvodnom dijelu odjeljka „Suradnja s Ivanom Antunovićem“ (str. 119-131) Melvinger ukratko ukazuje na život i djelo Ivana Antunovića, predstavljajući ga kao značajnoga preporoditelja, utemeljitelja brojnih udruga bunjevačkih Hrvata, ali i mecenu mnogih mladih čije je školovanje pomogao vlastitim sredstvima. Ukratko nas upoznaje i s njegovim relativno kasno započetim (uglavnom konfesionalnim) književnim radom. Suradnja dvaju preporoditelja vidi se u budnicama, prigodnicama i autopoetičkim Okrugićevim pjesmama kojima je podupirao Antunovićeve preporoditeljska nastojanja a s kojim je surađivao i u *Bunjevačkim i šokačkim novinama* i u *Bunjevačkoj i šokačkoj vili* objavivši u njima niz pjesama, svojih i prepjeva (1872. pjesma Franca Prešerna *Izgubljena vjera*), a posebice ističe epistolarnu poemu *Rози* i *Anki M* iz kojih se vidi koliko je Okrugić za postizanje domoljubnih ciljeva smatrao važnim upravo ulogu žena posebice u odgoju mladih. U *Pozdravu bunjevačkoj vili* Okrugić poziva na suradnju kako onovremene hrvatske tako i srpske pisce. „Kako se vidi, i urednik Antunović, i Okrugić držali su do toga da književni krug Hrvata

Bunjevaca i Šokaca bude otvoren prema svim zbivanjima od značenja za književnost, prije svega južnih Slavena“ (str. 130). Nakon zabrane mađarskoga ministra prosvjete 1873. godine o izlasku *Bunjevačkih i šokačkih novina*, Okrugić više nije surađivao (iako je *Vila* još izlazila), a da su on i Antunović i dalje ostali prijatelji svjedoči bogata prepiska.

Koliko su bile žive preporodne težnje vidimo i u odjeljku „Hvalospjevi crnogorskom knezu i srpskom kralju“ (str. 143-156) gdje autorica objašnjava kako je u okvirima romantizma (napose južnoslavenskoga) Crna Gora bila simbolom slobode tijekom XIX. stoljeća, a tom romantičarskom mitu nije izbjegao ni Okrugić te je tijekom posljednjih godina svojega života napisao hvalospjev crnogorskomu knezu Nikoli I. Petroviću.

Kada je riječ o studiji „Okrugić i narodna književnost“ (str. 133-142), već je radovima o dramskim Okrugićevim djelima Melvinger ukazala na to da je Okrugić iznimno cijenio sve oblike tradicionalnog narodnog stvaralaštva (u svoja je djela unosio frazeme, narodne pjesme, poslovice itd.). U ovom radu Melvinger donosi još primjera iz stihova i replika likova te kaže da koliko mu je narodno stvaralaštvo bilo blisko pokazuje i „to što se za pojedine popijevke, koje je on napisao, i uglazbio, drži da su narodne. Narod ih je prihvatio kao svoje i prenosio ih, ne znajući ime autora“ (str. 133). Riječ je, dakako, o spomenutoj *Milkina kuća na kraju* te *Za jedan časak radosti* te, *U našem lijepo ti je Srijemu*. Okrugić je i u rukopisnoj ostavštini ostavio mnoge zapise narodnog stvaralaštva te se vidi kako je bio svjestan imperativa da se pučko blago sačuva od zaborava i

time, kako kaže Melvinger, „(...) ostavio je folkloristima, zacijelo, dragocjene opise, i onih tradicionalno uvriježenih vjerovanja, nastalih iz strahovanja od zatamnjenih prostora zla i nesreće, tog carstva raznih grabancijaša, vampira, te svakovrsnih uroka“ (str. 135).

U zaključku ovoga prikaza možemo reći kako je knjiga *O Iliji Okrugiću Srijemcu* važna s književnoteorijskoga, jednako kao i sa sociokulturalnog stanovišta. Autorica nam donosi niz podataka o piščevim izvorima i objavljivanim Okrugićevim djelima, čak i onima koja su još u rukopisu. Djelo je vrijedno jer daje na uvid i niz referenci na druge autore i radove. Ipak, Jasna Melvinger ne donosi vrijednosni sud nego Okrugićev književni rad promatra u XIX-ostoljetnom kontekstu, stoljeću ilirizma i panslavizma, ali i u širem, europskom kontekstu. Kako su tekstovi izvorno priređivani i objavljivani u različitim zbornicima, svaki je za sebe zaokružena cjelina, donoseći ne samo obradu teme koju najavljuje naslov nego i pojedinosti iz piščeva života. Upravo u tim segmentima dolazi do nepotrebnoga ponavljanja činjenica uslijed čega manjka osjećaja zaokružene cjeline knjige. No, unatoč tomu, zanimljivo je svjedočanstvo vremena u kojemu je autor živio i stvarao.

Marina Balažev

Ante Sekulić, *Prilozi povijesti hrvatske književnosti*, [izabrao i uredio Milovan Miković], Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, Subotica, 2011., 276 str.

Djelo *Prilozi povijesti hrvatske književnosti* Ante Sekulića, jezikoslovca i

kulturnog povjesničara, kompilacija je devetnaest autorskih tekstova, književno-povijesnih skica o djelima i životima spisatelja i kulturnih djelatnika različite regionalne, poetske i književno-povijesne pripadnosti. Knjigu otvara poglavlje naslovljeno *Ulomci iz nepoznate hrvatske povijesti* u kojem se uglavnom tematiziraju zabilježene povijesne činjenice vezane za imena dvaju franjevac – Mihovila Radnića i Grgura Peštalića, njihova interpretacija, kao i autorski komentari o leksičkim i grafijskim činjenicama dvaju Radnićevih djela (*Pogargegne izpraznosti od svijeta. V trii diela razdiegleno* i *Razmiscglagna pribogomiona od gliubavi Boxye*) i Peštalićeva epa *Dostojna plemenite Bačke*. Autor se uglavnom izlaže biografskoj interpretaciji činjenica, u tradiciji logičkog pozitivizma, što ostaje persistentnom odlikom Sekulićevih književnih promišljanja kroz sve ostale tekstove.

Nadalje, autor se bavi i „novijim“ bibliografskim nastojanjima u bačkih Hrvata, kako je i nazvan drugi po redu esej u ovoj knjizi, iako je riječ o, uglavnom, pregledu bibliografskih nastojanja kroz XX. stoljeće, s posebnim osvrtom na bibliografski rad Ivana Kujundžića sa zaključkom kako je njegova *Bibliografija* više „amaterski simpatično nego znanstveno opširno i duboko“ djelo, koje „nosi obilježja njegovih htijenja, domašaja, ali i pogrešaka“ (str. 30). Razvidno iz ovoga, ali i drugih eseja kada je riječ o povijesti mjesne književnosti, što je jedna od temeljnih vrijednosti Sekulićeva djela, jest da je Sekulić, bez sumnje, vrstan poznavatelj lokalne periodike i druge građe nužne za istraživanje povijesti književnoga života ovdašnjih Hrvata.

Na dio tekstova, kao što su npr. *Ivan Kristovec u ugarskim povijesnim*